

فرم الف - متن کرسی ترویجی:

۱- مشخصات ارائه دهنده (گان):

نام و نام خانوادگی:	سید حسن شبیری
میزان تحصیلات:	دکتر
رشته تحصیلی:	مالکیت فکری
مرتبه علمی:	دانشیار
نام و آدرس محل اشتغال:	دانشگاه قم
آدرس ایمیل:	shshobeiri@gmail.com

۲- عنوان کرسی:

عنوان فارسی: حمایت حقوقی از طرح های صنعتی، از مبانی تا چالش ها؛ بررسی تطبیقی
عنوان انگلیسی: Comparative Analysis of the Legal Protection of Industrial Designs: Foundations & Challenges
عنوان عربی: الحماية القانونية للتصاميم الصناعية: من الأسس إلى التحديات؛ دراسة مقارنة

۳- متن کرسی ترویجی:

در میان کشورهای موضوع این پژوهش و رویکرد حمایتی هر یک از آنها در خصوص طرح های صنعتی می توان سه سرشاخه اصلی را برشمرد که هر یک ریشه در ملاحظات و سیاست های کلی این نظام ها در این باره و مبانی حقوقی پذیرفته شده در آنها دارد. این سه سرشاخه را می توان چنین برشمرد:

- رویکرد اختراع محور؛
- رویکرد تلفیقی؛
- رویکرد اثر محور.

هر یک از موارد فوق در عمل مبنای حمایت از طرح صنعتی و شرایط حمایت و حتی ارزیابی طرح صنعتی و ملاحظات راجع به آن را تحت الشعاع قرار می دهند که در این کرسی هر یک به تفصیل مورد بررسی قرار می گیرند.

بسیاری از پژوهش های صورت گرفته در زمینه طرح صنعتی و کیفیت حمایت از آن نشان می دهند که ارائه کنندگان کالا و خدمات پیشرو در زمینه طرح صنعتی عملکرد بسیار بهتر اقتصادی نسبت به سایر رقبای خود داشته اند. این مسئله در عموم کشورهای موضوع این پژوهش، پیرو مجموعه ای از مقالات ارائه شده توسط مراجع ثبت و دفاتر مالکیت فکری و گزارش های دولتی که به ارتباط بین عملکرد اقتصادی و حمایت شایسته و صحیح از طرح صنعتی واجد شرایط را تشریح می کنند، به تصویر کشیده شده است. همچنین اختلاف میان عملکردهای حقوقی در زمینه حمایت از طرح های صنعتی از یک طرف و تفاوت های فاحش میان جایگاه بسیاری از کشورهای موضوع این پژوهش چه در زمینه موقعیت آنها در زمینه ابتکار و خلاقیت و پیشروی در زمینه طرح های صنعتی و چه در زمینه تفوقی و غلبه آنها بر سایر کشورهای کمتر توسعه یافته و متعاقب آن بازدهی اقتصادی و رهبری بازار چه در زمینه داخلی و خارجی توسط این کشورها از طرف دیگر چند پرسش مهم را به ذهن متبادر می سازد:

- وضعیت و جایگاه فعلی کشور ما در زمینه حمایت از طرح های صنعتی چگونه است؟
- چه خلأها و چالش هایی (در مقایسه با سایر فعالان این عرصه) در نظام حقوقی ما مشاهده می شود؟
- چگونه می توان بر این چالش ها غلبه کرده و این خلأها را جبران، ترمیم یا تکمیل نمود؟
- رویکرد کلی سایر کشورهای پیشرو و فعال در زمینه حمایت از طرح های صنعتی چگونه بوده و نگرش آنها به طرح صنعتی به عنوان یکی از مصادیق مالکیت فکری، چه پیشینه و خصوصیتی دارد؟
- پیامدهای این رویکرد کلی در نظام های حقوقی این کشورها چیست و بر چه مؤلفه هایی اثر گذاشته است؟
- چرا برخی نظام های حقوقی سیاست های ویژه یا فوق العاده ای را در خصوص ثبت طرح های صنعتی در پیش گرفته اند که در سایر نظام های حقوقی یافت نمی شوند؟
- و در آخر تا چه اندازه نظام حقوقی کشور ما می تواند از ویژگی های خاص و رویکردهای متفاوت این نظام های حقوقی هم تایان خود اقتباس کرده یا سیاست های آنان را بومی سازی کند؟

با وجود اینکه نظام های حقوق مالکیت فکری کشورهای موضوع این پژوهش از جمله ایران و نحوه برخورد آنها با طرح های صنعتی، تنها مؤلفه تأثیرگذار بر موفقیت و جایگاه کشورها در خصوص وضعیت حمایت از طرح های صنعتی و چگونگی بهره برداری و بازدهی سیاسی، اقتصادی، فرهنگی زیست محیطی و... آنها نبوده و نخواهد بود؛ لیکن پر واضح است که رویکرد این گرایش از علم

حقوق در این زمینه و تأثیرات مستقیم آن بر چگونگی حمایت و بهره‌برداری از طرح صنعتی طبیعتاً آثار شگرفی بر مؤلفه‌های فوق داشته است. در شرح اهمیت این موضوع همین مثال بس که چنانچه به موجب قانون طرح صنعتی که در ساخت آن از مواد (متریال) خطر زیستی (بایو هزرد) استفاده شده تحت حمایت قرار گرفته و در فرایند ثبت آن نیز به این مؤلفه توجه نشود، حمایت از طرح و به تبع آن تولید انبوه آن از یک خطر زیست محیطی بالقوه به یک خطر زیست محیطی بالفعل مبدل می‌شود.

پژوهش در دست علاوه بر بررسی عملکرد نظام‌های حقوقی معیار، اهمیت روزافزون طرح صنعتی در اقتصاد جهانی را مورد بحث قرار می‌دهد و ضرورت توسعه حمایت قانونی برای طرح صنعتی را از اوایل قرن بیستم مورد بررسی قرار می‌دهد. اهم دلایل انتخاب این رویکرد عبارت‌اند از:

- نخست اینکه، افزایش نقض حقوق طرح صنعتی هم برای طراحان و هم برای مصرف کنندگان یک آسیب خطر آفرین بوده و نیاز به پاسخ قانونی متناسب و سازگار با ماهیت موضوع دارد.
- دوم، مروری بر قوانین طرح صنعتی بین‌المللی نشان می‌دهد که برخی زمینه‌های واضح توافق در موافقت‌نامه‌های بین‌المللی در مورد اصول حقوقی که باید بر حمایت از طرح صنعتی حاکم باشد، پدیدار می‌شود.
- سوم، قوانین حمایت از طرح صنعتی می‌توانند به گونه‌ای طراحی و وضع شوند که به سادگی با سایر اصول حقوقی موجود در نظام حقوقی مالکیت فکری مطابقت داشته و ابهامات و کاستی‌های مطرح در زمینه حمایت از طرح صنعتی را مرتفع سازند.
- باید در نظر داشت که وضعیت فعلی در برخی کشورها با نظام‌های حقوقی کمتر توسعه یافته منجر شده که برای حمایت از طرح‌ها و طراحان در برابر ناقضین حق، نیاز به توسل به حمایت قانونی متفرقه و مطرح در سایر زمینه‌ها پدید آید. با این همه، در حال حاضر یک اجماع بین‌المللی در حال توسعه در مورد جنبه‌های مختلف حمایت قانونی از طرح صنعتی در حال شکل‌گیری است که در ضمن این پژوهش سعی شده تا اهم ویژگی‌های آن ضمن استخراج و تحلیل، به بهترین شکل امکان بهره‌برداری از آنها به جهت ارتقا سازکارهای حمایت از طرح صنعتی در داخل کشور مورد سنجش قرار گیرد.

پیش از این پژوهش نیز مجموعه مقالات و آثاری راجع به وضعیت و جایگاه حقوقی طرح های صنعتی صورت گرفته که بیش از هر چیز محدود به دیدگاه های سنتی در این زمینه هستند و به ندرت به ابعادی که در پژوهش در دست به آنها پرداخته شده است اشاره کردند اهم این موارد عبارتند از:

فارسی

- حبیب، سعید؛ شاکری، زهرا. انتقال قهری اموال فکری. **مطالعات حقوق تطبیقی**، ۲، ۱، ۱۳۹۰.
- سیمایی صراف، حسین، حمداللهی، عاصف، مفهوم رقابت نامشروع تجاری و مقایسه آن با نهادهای مرتبط، **پژوهش حقوق خصوصی**، تابستان ۱۳۹۴ - شماره ۱۱.
- کوهانستانی، رسول مظاهری؛ ناصری، شبنم. بررسی قرارداد واگذاری اختراع. **مجله حقوقی دادگستری**، دوره ۸۴، ش ۱۰۹، ۱۳۹۹
- مسعود بیات؛ مجید عباس آبادی؛ حسین طاهرخانی. شناسایی مسئولیت مدنی برای نقض حق شهرت در حقوق ایران و انگلستان. **فصلنامه تحقیقات حقوقی**، ۱۴۰۱
- میرحسینی، سید حسن. حقوق اختراعات، **نشر میزان**، چ اول، ۱۳۸۷.
- شبیری زنجانی، سید حسن؛ دهقانی، سید احمد. (۱۳۹۴). مطالعه تطبیقی شرط منحصر به فرد بودن در طرح های صنعتی و مقایسه آن با شرط اصالت. **پژوهش های حقوق تطبیقی**. ۱۹ (۲): ۷۵-۹۶
- مکای، ایجان؛ برجیان، علی. (۱۳۹۷). «تورم حقوق». **فصلنامه تحقیقات حقوقی**، ۲۱ (۸۱)، ۳۵-۶۴.
- میرحسینی، سید حسن. (۱۳۹۵). **حقوق طرح های صنعتی**، نشر میزان.

- Mckeown, John p. **Canadian intellectual property law and strategy**. Oxford University press, ۲۰۱۰.
- The International Association for the Protection of Intellectual Property (AIPPI) (۲۰۱۶), Adopted Resolution ۲۰۱۶ - Study Question: Security interests over registered intellectual property rights, Meeting: ۲۰۱۶ AIPPI World Congress – Milan.
- Tobias Stol, Peter; Wolfrum, Rudiger. **WTO trade related aspects of intellectual property rights**. Martinus Nijhoff publishers, Leiden Boston, ۲۰۰۹.

- European Union Intellectual Property Office. (n.d.). ۱ Introduction. Retrieved May ۲۰، ۲۰۲۴، from <https://guidelines.euipo.europa.eu/۲۰۵۸۸۴۳/۲۱۹۹۸۰۱/trade-mark-guidelines/۱-introduction>
- Legal review on industrial design protection in Europe, Under the contract with the Directorate General Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs (MARKT۲۰۱۴/۰۸۳/D)

۳-۳ موارد نوآوری: ضمن بیان دانش موجود، نوآوری کرسی ترویجی بطور واضح و روشن بیان شود

در این پژوهش تلاش بر این بوده است تا علاوه بر رویکردهای نظری به نتایج و پیامدهای این رویکردها نیز به صورت کامل پرداخته شود، افزون بر این با بررسی آمارها و نتایج حاصله از بررسی های صورت گرفته در سایر نظام های حقوقی و نقدهای وارده به آنها تلاش بر این بوده است تا علاوه بر دستیابی به یک تصویر کلی از وضعیت فعلی طرح های صنعتی در نظام حقوقی کشورمان نقاط قوت و ضعف سایر نظام های حقوقی مورد مطالعه نیز در این زمینه مورد بررسی قرار گیرند.

۳-۴ فرایند:

در این پژوهش با استفاده از روش توصیفی تحلیلی و رویکرد تطبیقی نظام های حقوقی در چندین طبقه بندی معین قرار گرفته و مشخصات و جزئیات رویکرد هر نظام حقوقی در خصوص حمایت از طرح های صنعتی از لحاظ نظری و عملی مورد بررسی قرار گرفته اند.

۵-۴ منابع: فهرست منابعی که در متن ارجاع داده شده است، آورده شود.

فارسی

حبیب، سعید؛ شاکری، زهرا. انتقال قهری اموال فکری. مطالعات حقوق تطبیقی، ۲، ۱، ۱۳۹۰.

سیمایی صراف، حسین، حمداللهی، عاصف، مفهوم رقابت نامشروع تجاری و مقایسه آن با نهادهای مرتبط، پژوهش حقوق خصوصی، تابستان ۱۳۹۴ - شماره ۱۱.

کوهانستانی، رسول مظاهری؛ ناصری، شبنم. بررسی قرارداد واگذاری اختراع. مجله حقوقی دادگستری، دوره ۸۴، ش ۱۰۹، ۱۳۹۹

مسعود بیات؛ مجید عباس آبادی؛ حسین طاهرخانی. شناسایی مسئولیت مدنی برای نقض حق شهرت در حقوق ایران و

انگلستان. فصلنامه تحقیقات حقوقی، ۱۴۰۱

میرحسینی، سید حسن. حقوق اختراعات، نشر میزان، چ اول، ۱۳۸۷.

شبیری زنجانی، سید حسن؛ دهقانی، سید احمد. (۱۳۹۴). مطالعه تطبیقی شرط منحصر به فرد بودن در طرح های صنعتی و مقایسه آن با شرط اصالت. پژوهش های حقوق تطبیقی. ۱۹ (۲): ۷۵-۹۶

مکای، ایجان؛ برجیان، علی. (۱۳۹۷). «تورم حقوق». فصلنامه تحقیقات حقوقی، ۲۱ (۸۱)، ۳۵-۶۴.

میرحسینی، سید حسن. (۱۳۹۵). حقوق طرح های صنعتی، نشر میزان.

Mckeown, John p. Canadian intellectual property law and strategy. Oxford University press, ۲۰۱۰.

The International Association for the Protection of Intellectual Property (AIPPI) (۲۰۱۶), Adopted Resolution ۲۰۱۶ - Study Question: Security interests over registered intellectual property rights, Meeting: ۲۰۱۶ AIPPI World Congress – Milan

Tobias Stol, Peter; Wolfrum, Rudiger. WTO trade related aspects of intellectual property rights. Martinus Nijhoff publishers, Leiden Boston, ۲۰۰۹

European Union Intellectual Property Office. (n.d.). ۱ Introduction. Retrieved May ۲۰۲۴, from <https://guidelines.euipo.europa.eu/۲۰۵۸۸۴۳/۲۱۹۹۸۰۱/trade-mark-guidelines/۱-introduction>

introduction

Legal review on industrial design protection in Europe, Under the contract with the Directorate General Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs (MARKT۲۰۱۴/۰۸۳/D)